

АКАДЕМІЯ ПРАЦІ, СОЦІАЛЬНИХ ВІДНОСИН І ТУРИЗМУ

ЗАТВЕРДЖУЮ

**Голова Приймальної комісії,
ректор АПСВТ**

Віктор СУХОМЛИН

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
для вступників на здобуття освітнього ступеня доктора філософії
треть (освітньо-науковий) рівень вищої освіти
за освітньо-професійною програмою «Психологія»
спеціальності С4 Психологія
галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні
відносини**

Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри психології, АПСВТ
протокол № 8 від 2 березня.2026 р

Схвалено на засіданні Вченої ради Академії праці, соціальних відносин і туризму,
протокол № 6 від 26 травня2026 р.

Затверджено рішенням Приймальної комісії Академії праці, соціальних відносин і туризму,
протокол № 6 від 28 травня 2026 р

Програма вступного іспиту до аспірантури зі спеціальності С4 «Психологія». К.: АПСВТ, 2026. 30 с.

*Схвалено на засіданні Вченої ради
Академії праці, соціальних відносин та туризму,
протокол № 6 від 26.05. 2026 р.*

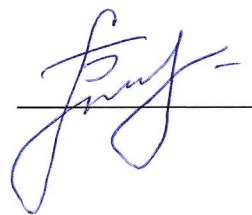
Розробник програми: д. мед. наук, професор Пріб Г.А.

Рецензенти

Раєвська Я.М., доктор психологічних наук, директор Навчально-наукового інституту психології та соціальних наук Міжрегіональної академії управління персоналом

Затверджено на засіданні кафедри психології
протокол № 8 від 02.03.2026 р

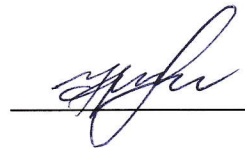
Завідувач кафедри

Людмила БЕГЕЗА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Відповідальний секретар
приймальної комісії

Надія ПИСАРЕНКО

© Пріб Г.А., 2026
© Академія праці, соціальних відносин
і туризму (АПСВТ),

ВСТУП

Програма вступного іспиту зі спеціальності С4 «Психологія» адресується майбутнім здобувачам ступеня доктора філософії у відповідній галузі наук. Вона створена з урахуванням вимог та рекомендацій МОН України.

Вступний іспит зі спеціальності С4 «Психологія» приймається за програмою, що складаються з таких частин: змісту програми, розділу критеріїв оцінювання відповідей на іспиті, переліку тем рефератів, орієнтовного переліку екзаменаційних питань, списку літератури і джерел.

До складу комісії з приймання вступного іспиту зі спеціальності входить не менше трьох фахівців, два з яких мають бути докторами наук, третій – кандидатом наук з цієї спеціальності.

На вступних іспитах можуть бути присутні ректор АПСВТ, проректор, представники МОНУ.

Вступні іспити проводяться з використанням білетів. Для підготовки до відповіді використовуються спеціальні листки, що зберігаються після іспиту протягом року. Рівень знань вступника оцінюється в діапазоні від 100 до 200 балів:

180-200 балів (рівень D) – заслуговує вступник, який дав вичерпні відповіді на всі запропоновані питання, показав систематичні знання з поставлених питань, вмів аналізувати основні сучасні теоретичні та практичні проблеми в межах галузі знань, усвідомлює взаємозв'язок основних понять з профілем спеціальності, володіє відповідною термінологією.

135-179 балів (рівень B, C) – заслуговує вступник, який повністю розкрив запропоновані питання, виявив достатньо повні знання навчально-програмового матеріалу, орієнтується в сучасних теоретичних та практичних проблемах в межах галузі знань, вмів користуватись поняттями, але допускає неprincipiові помилки у викладенні матеріалу.

100-134 балів (рівень A) – ставиться вступникові, який виявив знання навчально-програмового матеріалу в обсязі достатньому для подальшого навчання, але допускає суттєві помилки у викладенні матеріалу, не володіє повною мірою понятійним апаратом.

0-99 балів – ставиться вступникові, який не має систематичних знань, викладає матеріал не послідовно, з порушенням логіки, допускає принципові помилки, що свідчать про обмеженість подальшого засвоєння навчального матеріалу.

Когнітивні рівні, необхідні для відповіді на запитання:

Рівень A – знання.

Рівень B – знання, розуміння.

Рівень C – знання, розуміння, застосування.

Рівень D – знання, розуміння, застосування, аналіз/синтез/оцінка

Мінімально допустима кількість балів, яка дозволяє скласти вступний іспит – **100**.

ЗМІСТ ПРОГРАМИ

«ПСИХОЛОГІЯ»

1. ЗАГАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Визначення психології як науки: об'єкт та предмет вивчення. Розмежування наукової та побутової психології Історія психологічних вчень: вчення про душу вчення про свідомість, наука про поведінку, наука про закономірності розвитку психіки. Поняття про психіку, основні функції. Основні форми прояви психіки: психічні процеси, психічні стани психічні властивості та їх види.

Загальна психологія в системі наук. Структура сучасної психології. Галузі психології з критеріями конкретної діяльності, розвитку та взаємодії особистості та суспільства. Теоретичні та науково-практичні аспекти психології. Завдання сучасної психології. Розкриття принципів психології: детермінізм, єдність свідомості і діяльності, розвиток психіки і свідомості в діяльності, системно-структурний, відображення. Методи психології. Основні методи: експеримент та спостереження. Допоміжні методи: анкети, бесіда, інтерв'ю, психологічні тести діагностичні методи, вивчення продуктів діяльності.

Зв'язок психології з іншими науками. Місце психології в системі наукового знання: зв'язок з природничими, гуманітарними та технічними науками. Зв'язок психології з медичними науками: медициною, психіатрією. Зв'язок психології з технічними науками. Використання методів математичної обробки для аналізу результатів психологічного дослідження. Зв'язок психології з гуманітарними науками: мовознавство, літературознавство, суспільствознавство, історія економіка, юриспруденція тощо. Взаємозв'язок психології та педагогіки. Врахування закономірностей психічного розвитку дитини у процесі організації навчально-виховного процесу. Філософські принципи як методологічна основа психологічних досліджень.

Походження та історичний розвиток психіки тварин. Розвиток форм відображення дійсності. Виникнення психіки як результат еволюції матерії. Особливості та види відображення неорганічної матерії. біологічні форми відображення. Подразливість та чутливість як передумови виникнення психіки. Розвиток психіки в філогенезі. Особливості відображення та форми пристосування до середовища тварин на різних стадіях розвитку психіки: сенсорній перцептивній, інтелектуальній. Спілкування і «мова» тварин: основні види та значення для пристосування до умов середовища. Залежність психіки від середовища і будови органів (ускладнення психічного відображення при ускладненні будови нервової системи).

Походження та історичний розвиток психіки людини. Психологічні теорії філогенезу психіки людини. Умови переходу до вищої форми відображення - людської свідомості: біологічні передумови виникнення людської свідомості; роль праці в виникненні людської свідомості.

Відмінності психіки людини і тварини. Основні властивості психіки людини: умови розвитку та наявність свідомості. Суттєві відмінності психіки людини і тварини: відмінності в емоційній сфері; відмінності мислення;

відмінності «мови»; відмінності у виконанні елементарної трудової діяльності; відмінності умов розвитку.

Мозок і психіка. Рефлекторна природа психіки: психофізичні теорії психічного (вчення Декарта, Сеченова); вчення Павлова про рефлекторну природу психічного: умовні та безумовні 5 рефлексів; вчення про дві сигнальні системи. Закони вищої нервової діяльності: іррадіації та концентрації процесів збудження та гальмування, взаємної індукції збудження та гальмування. Закономірності формування динамічних стереотипів. Положення О.Р. Лурії про три блоки мозку і їх основні функції. Взаємодія енергетичного, аналітичного та регуляторного блоків мозку як умова адекватного психічного відображення. Функціональна асиметрія великих півкуль головного мозку.

Свідоме і несвідоме в психічній діяльності людини. Психіка і свідомість. Функції свідомості як вищий рівень психічного відображення Структура свідомості. Патологічні стани свідомості: пригнічення свідомості, затьмарення свідомості, кома. Основні види затьмарення свідомості. Проблема несвідомого в психології. Класифікація несвідомих психічних явищ.

Будова та властивості нервової системи. Будова, функції та види нейронів. Аферентні і еферентні нерви. Центральна нервова система: будова та функції спинного та головного мозку. Відділи кори головного мозку та їх роль у функціонуванні психіки.

Загальна характеристика особистості. Поняття особистості у психології. Розмежування понять «людина», «індивід», «особистість», «суб'єкт». «індивідуальність». Співвідношення біологічного і соціального у структурі особистості: структура особистості.

Активність і спрямованість особистості. Активність особистості і її життєва позиція. Основні види активності особистості: адаптивна, неадаптивна, нормативна, наднормативна, над ситуативна. Спрямованість особистості як система мотивів її поведінки. Усвідомлювані мотиви особистості: інтереси, переконання, світогляд. Психологічний зміст та види. Неусвідомлювані мотиви: установки, потяги.

Самосвідомість особистості. Самосвідомість особистості: функції, структура, розвиток. Категорія «Я» в психології. Я-концепція та образ Я. Самооцінка та рівень домагань особистості. Психологічний захист особистості. Механізми психологічного захисту. Активний та пасивний психологічний захист.

Розвиток особистості. Поняття про розвиток. Рушійні сили розвитку особистості. Роль спадковості у розвитку особистості. Становлення особистості в процесі соціалізації. Роль активності у розвитку особистості. Культурно-історична теорія Л.С. Виготського.

Темперамент. Поняття про темперамент. Історичний зміст термінології у вченні про темперамент. Основні психічні властивості, що характеризують темперамент. Психологічні характеристики типів темпераментів: реактивність, активність, пластичність, ригідність, екстраверсія, інтроверсія емоційна збудливість. Роль темпераменту в трудовій і навчальній діяльності.

Характер. Поняття про характер. Структура характеру. Акцентуація рис характеру. Природні і соціальні передумови рис характеру. Формування

характеру.

Здібності. Поняття про здібності: визначення здібностей; структура здібностей; загальні спеціальні здібності. Кількісна і якісна характеристика здібностей. Природні передумови здібностей. Здібності і спадковість. Формування здібностей. Рівні розвитку здібностей: залежність розвитку здібностей від навчання; здібності і інтереси; талант, його походження і структура; геніальність - вищий рівень розвитку здібностей. Здібності і завдання профорієнтації.

Зв'язок властивостей нервової системи та індивідуальних відмінностей. Зв'язок фізіологічного та психологічного в індивідуальних відмінностях людини. Основні властивості нервової системи: сила; врівноваженість; динамічність-рухливість, лабільність. Проблема полярності властивостей нервової системи. Зв'язок властивостей нервової системи зі здібностями.

Діяльність. Активність і діяльність: а) потреба як джерело активності; б) види потреб. Поняття про діяльність. Відмінність діяльності людини і поведінки тварини. Структура діяльності. Керування дією та контроль за нею. Інтеріоризація та екстеріоризація діяльності. Освоєння діяльності: а) виникнення навичок, їх структура; б) взаємодія навичок; в) виникнення умінь; г) формування звичок.

Спілкування. Поняття про спілкування. Комунікативна сторона спілкування: а) види комунікації; б) мовлення як процес спілкування за допомогою мови, його фізіологічні механізми; в) розвиток мовлення у дітей. Характеристика інтерактивної сторони спілкування. Перцептивна сторона спілкування.

Психологічні механізми сприймання людини людиною. Спілкування і мовлення вчителя. Зворотній зв'язок у спілкуванні. Соціально-психологічний тренінг спілкування і психологічна служба в школі.

Міжособистісні стосунки в групах та колективах. Групи і їх класифікація. Колектив як вища форма розвитку групи. Диференціація в групах і колективах. Інтеграція в групах і колективах. Колектив і колективізм у виховному процесі. Формування колективізму в школі, сім'ї.

Основні види діяльності людини. Ігрова діяльність. Навчальна діяльність. Трудова діяльність.

Увага. Поняття про увагу. Фізіологічні основи уваги. Види і форми уваги. Структура (властивості) уваги. Розвиток та виховання уваги.

Відчуття. Поняття про відчуття та сприймання, погляди на природу відчуттів. Рефлекторна природа відчуттів. Загальні властивості і закономірності відчуттів: а) якість, інтенсивність тривалість відчуттів; б) пороги відчуттів; в) явище адаптації; явище синестезії і сенсibiliзації; г) компенсаторні можливості відчуттів.

Сприймання. Поняття сприймання у психології. Фізіологічні основи сприймання. Характерні особливості сприймання. Сприймання як дія. Спостереження і спостережливість: а) роль моторних компонентів у сприйманні; б) спостереження і умови його ефективності.

Види відчуттів та сприймання. Основні види відчуттів: екстероцептивні, інтероцептивні пропріоцептивні відчуття. Основні види сприймання за

модальністю. Сприймання простору. Сприймання руху. Сприймання часу.

Пам'ять. Поняття про пам'ять. Теорії пам'яті. Види пам'яті. Запам'ятовування і його види. Відтворення і його види. Уявлення пам'яті і їх особливості. Забування і збереження.

Мислення. Загальна характеристика мислення. Розумові дії та мислені операції. Форми мислення. Процес засвоєння понять. Процес розв'язування задач.

Уява. Поняття про уяву. Соціальна природа уяви. Фізіологічні особливості процесів уяви.

Процес створення образів уяви: аглютинація, гіперболізація, акцентування, схематизація. Роль уяви в ігровій діяльності дитини і творчій діяльності дорослого.

Індивідуальна особливості процесів пам'яті, мислення, уяви. Індивідуальні особливості в процесах пам'яті. Типи пам'яті. Види мислення та його індивідуальні особливості. Якості розуму. Види уяви та її індивідуальні особливості.

Емоції та почуття. Поняття про почуття та їх роль у практичній та пізнавальній діяльності. Фізіологічні основи почуттів. Теорії емоцій та почуттів у психології.

Форми переживання почуттів. Основні форми переживання почуттів: емоційний фон; прості емоції; настрій; афект; стрес. Основні емоціональні стани та їх зовнішній вираз.

Почуття та особистість. Розвиток емоційної сфери. Почуття і особистість. Вищі почуття та їх види. Розвиток емоційної сфери.

Виразення емоцій у людини та тварини. Принципи аналізу виразних рухів людини та тварини. Виникнення виразних рухів у філогенезі: рухи, що мають вроджені передумови; рухи що попередньо виконувалися довільно. Розвиток виразних рухів у немовлят. Особливості виникнення окремих виразних рухів людини у процесі історичного розвитку.

Поняття про волю. Поняття волю. Основні види дій людини: мимовільні, довільні, вольові. Структура вольового акту: простий вольовий акт; складний вольовий акт.

Вольова регуляція дій людини. Прийняття рішення. Формулювання наміру. Переборення перешкод. Вольове зусилля.

Вольові якості особистості. Поняття про вольові якості особистості. Вольові якості особистості: структура, умови прояву, класифікація. Характеристика основних вольових якостей особистості. Формування вольових якостей.

2. ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Педагогічна психологія як наука.

Предмет та проблеми педагогічної психології. Основні категорії педагогічної психології. Основні історичні етапи розвитку педагогічної психології як науки. Методи педагогічної психології.

Психологія навчання. Концепція психолого-педагогічної технології сучасного уроку. Теоретичні критерії технології уроку - компетентність.

Формуючі критерії - методики навчання, мотивація, індивідуальні особливості навчання. Результативні критерії - ключові компетенції. Психологічний аналіз уроку.

Психологія виховання. Проблеми, принципи, цілі виховання. Моделі, стилі виховання. Методи й ефекти виховання. Девіантна та адиктивна поведінка учнів. Особливості педагогічного спілкування.

Розвиток та саморозвиток особистості. Зрілість як критерій розвитку та саморозвитку особистості. Психологічні теорії розвитку особистості в контексті психології виховання. Саморозвиток особистості. Критерії саморозвитку суб'єктів навчання - вчителя та учня. Методики самоорганізування (самопроектування) особистості.

Психолого-педагогічна характеристика учня/студента та навчальної групи. Психолого-педагогічна характеристика учня. Психолого-педагогічна характеристика вчителя.

3. МАТЕМАТИЧНІ МЕТОДИ В ПСИХОЛОГІЇ

Основні поняття математичної статистики. Змінні та їх вимірювання. Вимірювальні шкали. Генеральна сукупність та вибірка. Репрезентативність вибірки. Статистична значимість. Залежність між змінними. Залежні та незалежні змінні. Статистичні таблиці та графіки. Параметрична та непараметрична статистика. Міри центральної тенденції та міри мінливості. Призначення мір центральної тенденції. Мода та медіана. Середнє арифметичне: обчислення та властивості. Вибір міри центральної тенденції. Призначення мір мінливості. Розмах та коефіцієнт осциляції. Дисперсія: обчислення та властивості. Стандартне відхилення та коефіцієнт варіації.

Статистичні гіпотези. Психологічна і статистична гіпотези. Направлені і ненаправлені статистичні гіпотези. Особливості перевірки статистичної гіпотези. Помилка I роду та рівень значимості статистичного критерію. Помилка II роду та потужність статистичного критерію.

Виявлення відмінностей у рівні прояву ознаки. Задача зіставлення і порівняння. χ^2 -критерій Манна-Уїтні. Критерій Стюдента для незалежних вибірок. S-критерій Джонкіра. Алгоритм вибору критерію порівняння. Оцінка достовірності зсуву значень. Задача дослідження змін. Критерій знаків (O). 1-критерій Стюдента для залежних вибірок. Критерій 2τ Фрідмана. L-критерій тенденцій Пейджа. Алгоритм вибору критерію оцінки змін. Факторний аналіз. Мета факторного аналізу. Підготовка даних до факторного аналізу. Інтерпретація результатів факторного аналізу. Задача про кількість факторів. Особливості факторного аналізу. Місце факторного аналізу в структурі експерименту. Багатомірне шкалювання. Загальна мета багатомірного шкалювання. Підготовка даних до багатомірного шкалювання. Логіка багатомірного шкалювання. Проблема розмірності при багатомірному шкалюванні. Інтерпретація результатів багатомірного шкалювання. Багатомірне шкалювання та факторний аналіз. Реплікуюче багатомірне шкалювання.

Кластерний аналіз. Мета та методи кластерного аналізу. Підготовка даних до кластерного аналізу. Деревоподібна кластеризація: пошук відстаней між

об'єктами, стратегії кластеризації та інтерпретація. Представлення результатів кластерного аналізу. Кластерний аналіз.

Дерева класифікації. Основні ідеї дерев класифікації. Характеристики дерев класифікації: ієрархічність, гнучкість, переваги та недоліки.

4. ПСИХОФІЗІОЛОГІЯ

Психофізіологія як наука. Загальні уявлення про будову нервової системи. Предмет вивчення психофізіології. Завдання науки. Функції нервової системи, її структурні відділи Будова нейрона. Види синапсів Поріг подразнення. Основні напрямки еволюції нервової системи.

Методи психофізіологічних досліджень. Реєстрація імпульсної активності нервових клітин. Природа мембранного потенціалу спокою. Умови виникнення потенціалу дії та його фази. Електроенцефалографія. Ритми на ЕЕГ. Магнітоенцефалографія. Позитронно-емісійна томографія мозку. Ядерна магнітна резонансна інтроскопія (ЯМРІ). Окулографія. Електроміографія. Електрична активність шкіри.

Фізіологія сенсорних систем. Поняття «аналізатор», або «сенсорна система». Відділи аналізатора. Загальна схема будови аналізатора. Класифікація рецепторів. Основні функції аналізаторів. Властивості аналізаторів Зоровий аналізатор. Зоровий шлях в мозку людини. Приклади роботи сенсорних систем.

Психофізіологія пам'яті. Біологічна пам'ять.

Філогенетичні рівні організації пам'яті. Теорія часової організації пам'яті Д.Хебба. Енграма. Теорія активної пам'яті. Процедурна та декларативна пам'ять. Нейронні коди пам'яті. Молекулярні механізми пам'яті. Голографічний принцип роботи мозку.

Психофізіологія емоцій. Емоції - особливий вид психічних процесів. Класифікація емоцій. Функції емоцій та структури мозку, що їх забезпечують. Умови виникнення емоцій у філогенезі. Активність півкуль та знак емоцій. Лицева експресія емоцій у людини. Мозкові механізми емоцій.

Психофізіологія уваги. Роль уваги в навчанні. Теорії фільтра. Характеристики уваги Види уваги та приклади їх прояву. Увага, що спрямована в минуле та майбутнє. Ехоїчна пам'ять та антиципуюча увага. Автоматичні процеси обробки інформації в ЦНС. Орієнтовний рефлекс. Модель Каменана для довільної уваги.

Психофізіологія свідомості та несвідомого. Різні поняття свідомості. Теорія «світлої плями» та «прожектора». Мозкова основа відчуття. Фокуси взаємодії, їх будова та місця локалізації. Свідомість спілкування та мова. Внутрішня мова. Види несвідомих психічних процесів та їх характеристика. Сон. Повільна та швидка фази сну. «Мова» сновидінь та їх основна функція.

Системна психофізіологія. Системна психофізіологія Теорія функціональних систем. Фізіологія гомеостазу. Загальна характеристика функціональної системи та її складові ТФС та поведінка. Системне рішення психофізіологічної проблеми. Завдання системної психофізіології та її роль для психології. Органогенез та системогенез. Системна структура поведінки.

Психофізіологія професійної діяльності. Психофізіологія професійного

відбору та профпридатності. Психологічні та психофізіологічні вимоги до професій. Класифікація професій за об'єктом праці. Професограма. Психофізіологічні компоненти працездатності. Крива працездатності та її стадії. Психофізіологічні функціональні стани. Методи оцінювання різних функціональних станів людини.

Будова нервової системи. Нейрон. Функції нервової системи. Види нейронів. Роль нейроглії.

Методи оцінювання фізіологічних станів людини. Основні методи психофізіологічних досліджень. Тестування. Передача та переробка сенсорних сигналів. Аналізатор. Функції аналізаторів. Лабораторна робота «Визначення просторового порогу тактильної чутливості».

Приклади роботи аналізаторних систем. Зоровий аналізатор, його будова. Зоровий шлях в мозку людини. Кольоровий зір.

Психофізіологія пам'яті. Види пам'яті. Теорії організації пам'яті. Лабораторна робота «Визначення об'єму пам'яті при змістовному та випадковому запам'ятовуванні».

Мозкова основа емоцій та уваги. Класифікація емоцій, їх функції. Мозкові структури, що реалізують емоції. Увага, як психофізіологічний механізм.

Роль свідомості та несвідомого у поведінці людини. Теорії виникнення свідомості. Індикатори несвідомого сприйняття.

Функціональна асиметрія мозку та несвідоме. Сон та сновидіння.

Теорія функціональних систем. Приклади роботи різних функціональних систем. ТФС та поведінка людини. Завдання системної психофізіології. Тестування.

5. СОЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Визначення соціальної психології як науки, її місце серед інших наук. Проблема предмету наукового пізнання як ключова для соціальної психології. Зв'язок соціальної психології з циклом психологічних та соціальних наук. Завдання соціальної психології.

Становлення соціальної психології як самостійної науки. Розробка соціально-психологічної проблематики у межах філософії. «Психологія народів», «психологія мас». Роль психоаналітичної теорії у становленні соціальної психології. Теорія інстинктів соціальної поведінки. Експериментально-прикладний етап у розвитку соціальної психології: класична теорія організації та управління; неокласична теорія організації та управління. Експериментальний етап у розвитку соціально-психологічної науки: дослідження соціальної фасилітації та соціальної взаємодії; роль «групової динаміки» у побудові емпіричної методичної бази соціальної психології. Розвиток вітчизняної соціальної психології.

Сучасна соціальна психологія в контексті реальних потреб суспільства (методологічні проблеми та методи соціальної психології). Методологічні та методичні основи вітчизняної соціальної психології: три рівні наукового пізнання; розробка програми соціально-психологічного дослідження; вимоги до отримуваної в ході дослідження інформації. Методичне забезпечення соціально-

психологічних досліджень: методи вивчення соціально-психологічної реальності; методи активного соціально-психологічного навчання - дискусійні, ігрові методи та тренінг сенситивності. Основні напрямки та теорії зарубіжної соціальної психології. Сучасна соціальна психологія в контексті реальних потреб суспільства: загальна характеристика прикладної соціальної психології та основні напрямки застосування прикладної соціальної психології.

Соціальна психологія у системі зарубіжного наукового знання. Біхевіористичний напрям: класичні та неокласичні. Когнітивний напрямок в соціальній психології. Психоаналітичний напрямок: соціально-психологічні теорії. Гуманістичний напрямок: соціально-психологічні ідеї. Школа групової динаміки. Соціометричний напрям. Транзакційний напрям.

Проблема спілкування у соціальній психології. Місце спілкування у системі суспільних та міжособистісних стосунків. Поняття спілкування у соціальній психології. Види спілкування. Розвиток спілкування в онтогенезі. Стадії розвитку потреби у спілкуванні. Спілкування як форма вияву активності особистості. Єдність спілкування та діяльності.

Спілкування як обмін інформацією. Інтерактивна та перцептивна сторони спілкування.

Спілкування як обмін інформацією: структура спілкування, поняття про комунікацію та її різновиди. Вербальні засоби комунікації, мова та мовлення; функції мови. Невербальні засоби комунікації: оптико-кінетична, паралінгвістична, екстралінгвістичні системи; простір і час бар'єри спілкування: причини їх появи та засоби подолання. Інтерактивна сторона спілкування: поняття інтеракції, типи взаємодії в процесі спілкування. Поняття соціальної перцепції: специфіка дослідження соціальної перцепції, механізми міжособистісного сприймання, явище каузальної атрибуції, зміст та ефекти міжособистісного сприймання.

Психологічний вплив на особистість та групу у процесі спілкування. Поняття психологічного впливу на особистість і групу у соціальній психології. Міжособистісний вплив та способи протистояння йому: психологічна конструктивність- неконструктивність впливу; види психологічного впливу та протистояння йому. Види масового психологічного впливу: зараження як спосіб психологічного впливу, умови появи паніки, навіювання і наслідування як способи психологічного впливу, соціально-психологічні особливості моди і чутток як способів психологічного впливу.

Соціально-психологічні особливості спілкування у класному колективі. Особливості спілкування у шкільному класі. Інтимно-особистісне спілкування як провідна діяльність у підлітковому віці. Специфіка спілкування підлітка з дорослими.

Соціально-психологічні особливості спілкування у конфліктних ситуаціях. Конфлікт як ситуація зіткнення інтересів у спілкуванні. Конфлікти у міжособистісних відносинах, їх види та підходи до їх вивчення. Конкуренція, співробітництво, переговори, посередництво, арбітраж у взаєминах. Конфлікти та шляхи їх додання.

Феномен групи з погляду соціальної психології. Проблема групи в соціальній психології: поняття соціальної групи, її соціально-психологічні

характеристики; класифікація груп. Загальна характеристика великих соціальних груп: основні характеристики великих соціальних груп; психологічні особливості етнічних груп. Соціально-психологічні особливості великих груп: характеристика організованих великих груп; особливості стихійних великих груп.

Мала група в контексті соціально-психологічного пізнання. Динамічні характеристики малої соціальної групи.

Поняття малої групи, її соціально-психологічні характеристики: основні підходи до дослідження малої групи у сучасній соціальній психології; класифікація малих груп; концепції і моделі розвитку малої групи. Динамічні процеси в малій групі: механізми розвитку (ідеосинкразійний кредит лідера; нормативний вплив меншості; внутрігруповий конфлікт; ефекти поляризації і зсуву до ризику); механізми стабілізації (конформність; сумісність і спрацьованість; згуртованість). Нормативний вплив у групі: вплив норм групової більшості; вплив норм меншості. Керівництво і лідерство у малих групах: особливості керівництва і лідерства у групі; теорії походження лідерства; стилі і типологія лідерства. Прийняття групового рішення: прийняття рішення як теоретична проблема; прийняття рішення як практична проблема.

Проблема прийняття групового рішення. Індивідуальні та групові рішення. Аналіз якості групових рішень. Групові деформації. Етапи прийняття рішення.

Проблема соціалізації особистості у соціальній психології. Категорія особистості у соціальній психології: розмежування понять «індивід», «суб'єкт», «індивідуальність» та «особистість» у соціальній психології; соціально-психологічна структура особистості; соціально-психологічні теорії особистості. Соціально-психологічні проблеми соціалізації особистості: поняття «соціалізації особистості» у соціальній психології, його загальна характеристика; основні інститути та етапи соціалізації сучасної особистості; механізми процесу соціалізації особистості. Особистість у системі групових відносин: специфіка входження особистості в групу; роль як реалізація статусу і позиції особистості.

Основні напрямки практичної соціальної психології у сфері взаємодії «вчитель-учень». Конфліктність особистості та конфліктна особистість»: порівняти поняття.

Особливості спілкування в системі вчитель-учень. Комунікативні бар'єри у спілкуванні.

Особливості соціального розвитку сучасної особистості. Механізми соціального розвитку особистості: єдність процесів наслідування, імітації та ідентифікації; статеворольова типізація; соціальна оцінка бажаної моделі поведінки; конформність; негативізм. Стереотипи розуміння соціального розвитку людини: стереотип обмеженості віку соціального розвитку людини; стереотип абсолютизації дитинства; психологічний фаталізм; стереотип абсолютизації задатків та здібностей людини; стереотип необмежених можливостей соціального розвитку людини. Моделі соціального розвитку особистості: еволюційна модель; кризова (стрибоподібна) модель; модель трьох фаз; модель гетерохронного розвитку.

6. КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

Клінічна психологія як наука. Розвиток клінічної психології. Предмет клінічної психології. Зв'язок клінічної психології з іншими науками. Завдання та принципи психологічного дослідження у клініці. Методи клінічної психології. Поняття здоров'я та хвороби. Поняття здоров'я. Критерії здоров'я. Поняття хвороби та її ознаки.

Клінічна бесіда як метод дослідження. Особливості проведення першої бесіди. Вимоги до проведення клінічної бесіди. Дослідження психічних станів у ході клінічної бесіди. Оформлення результатів клінічної бесіди.

Класифікація та етимологія патопсихологічних розладів. Патопсихологія як розділ клінічної психології. Розлади сенсорно-перцептивної сфери. Розлади пам'яті. Порушення мислення та інтелекту. Порушення уваги. Емоційні розлади.

Психологія лікувального процесу. Основні фази діагностичного процесу. Психологія терапевтичного процесу: переживання хвороби у часі; внутрішня (аутопластична) картина хвороби; поведінкові реакції на хворобу. Основні моделі побудови взаємостосунків «лікар-хворий» (керівництво, партнерство, контрактна модель). Психологічні вимоги до особистості лікаря.

Професійні засади діяльності клінічного психолога. Загальні принципи організації медико-психологічної допомоги. Робота клінічного психолога у закладах, що надають психіатричну допомогу. Робота клінічного психолога у закладах, що надають психотерапевтичну допомогу.

Взаємодія клінічного психолога і лікаря-психотерапевта при проведенні психотерапії.

Особливості організації роботи клінічного психолога у медичних закладах іншого профілю. Роль клінічного психолога у загальній системі надання медичної допомоги.

Психологія медичного працівника. Комунікативна компетентність лікаря. Проекція та контр проекція у стосунках «лікар-хворий». Психологічні вимоги до особистості лікаря.

Хворий та ліки. Психологічні особливості вживання лікарських препаратів. Формування залежності від фармакологічних препаратів. Ефект плацебо.

Психологічні особливості хворих з різними соматичними захворюваннями. Клінічна психологія у клініці внутрішніх захворювань. Клінічна психологія у хірургії. Психологічні особливості інфекційних хворих. Медико-психологічні аспекти в акушерстві, педіатрії та гінекології. Психологія хворих з дефектами органів чуття та аномаліями розвитку. Клінічна психологія у клініці психічних захворювань.

Психологічні особливості соматичних хворих. Особливості психіки хворих соматичними захворюваннями. Особливості реагування на захворювання хворих з різною соматичною патологією.

Основи психосоматики. Розвиток психосоматичної медицини за кордоном: психоаналітичний напрямок; антропологічний напрямок; концепція профілю особистості; концепція алекситимії; психіатрія консультування-взаємодії. Проблема психосоматичних відношень у вітчизняній медицині.

7. ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ

Диференційно-психологічна парадигма вивчення людини. Предмет та завдання диференціальної психології. Дослідження індивідуальних відмінностей в ранніх психологічних теоріях. Передумови виникнення диференціальної психології: експериментальна психологія і біологія. Основні диференціально-психологічні конструкти. Диференційно-психологічна парадигма у вивченні людини. Організм - тілесний фактор індивідуальності. Індивід - передумова особистості. Особистість - психологічний носій соціальних властивостей. Індивідуальність - інтегральна біопсихосоціальна характеристика людини. Людина як суб'єкт взаємодії зі світом.

Загальні принципи диференційно-психологічного аналізу. Принципи формального підходу до індивідуальності: принцип ієрархічності; принцип інваріантності; принцип координації; принцип індивідуальної єдності. Компоненти структури індивідуальності. Елементи індивідуальності та їх інтеграція в цілісну структуру. Ендофактори та екзофактори у детермінації міжіндивідуальної варіативності. Класифікація методів диференційної психології. Загальнонаукові методи. Психогенетичні методи. Методи аналізу документів. Власне психологічні методи. Нормативний напрямок. Поняття про нормальний розподіл даних. Кореляційно-факторний напрямок. Розподіл індивідуальних відмінностей. Особливості нормального розподілу. Відхилення від нормального розподілу. Умови, які впливають на розподіл: вибірка; засоби вимірювання; спеціальні фактори. Проблеми вимірювання ступеня змінюваності.

Взаємодія факторів спадковості і середовища як основна передумова індивідуальних відмінностей. Фактор спадковості як обмежуюча умова розвитку організму. Поняття оточуючого середовища: пренатальне середовище; соціальне середовище. Взаємовплив спадковості і середовища. Найбільш поширені помилкові стереотипи щодо впливу спадковості і середовища: спадковість супроти вродженого; схожість з батьками; успадкування набутих ознак; спадковість, середовище і змінюваність. Поведінка, що не є результатом навчання (тропізми, рефлексії, інстинкти). Тілобудова і поведінка. Селективне виведення. Дослідження нормативів поведінки.

Дослідження структурних факторів у розвитку поведінки. Дослідження впливу на поведінку минулого досвіду. Статистичний аналіз родових відмінностей і схожості. Біологічні аспекти статевої диференціації.

Диференційно-психологічні аспекти темпераменту. Історико-психологічний аналіз поняття темпераменту. Типологія темпераменту. Властивості нервової системи як передумова темпераменту. Розвиток темпераменту в контексті психогенетичних і лонгітюдних досліджень. Конституціональні теорії темпераменту. Психологічні теорії темпераменту. Акцентуації темпераменту за К. Леонгардом. Сила нервової системи: як реактивність; як витривалість. Рухливість - інертність і лабільність нервових процесів. Баланс нервових процесів. Статеві-вікові особливості прояву

властивостей нервової системи: зміна сили нервової системи; зміна рухливості нервової системи; зміна балансу нервової системи. «Довільні» і «мимовільні» методики вивчення властивостей нервової системи. Спостереження й опитування при дослідженні властивостей нервової системи. Шляхи підвищення надійності діагностики типологічних особливостей проявів властивостей нервової системи.

Здібності та інтелект у структурі індивідуальності. Проблема задатків, здібностей та інтелекту у диференційній психології. Загальні інтелектуальні здібності. Характеристика текстологічних підходів до інтелекту. Стійкість інтелектуальних вимірювань. Інтелект у структурі індивідуальних властивостей. Спадковість і середовище у в детермінації інтелектуальних відмінностей. Критерії та ступені важкості розумової відсталості. Поняття обдарованості таланту і геніальності. Схильність до певного виду діяльності. Співвіднесення схильностей зі здібностями і обдарованістю. Загальні і спеціальні здібності. Зв'язок здібностей і обдарованості зі схильністю до певного виду діяльності. Компенсація здібностей. Діяльність як умова вимірювання здібностей та обдарованості. Методи вивчення феномену геніальності: біографічний аналіз; вивчення випадків; статистичне дослідження; історіометрія; аналіз висновків тесту на визначення розумового коефіцієнту; лонгітюдне дослідження.

Особливості статевих і вікових відмінностей. Статеві відмінності у прояві властивостей нервової системи і темпераменту. Статеві відмінності в емоційній сфері. Відмінності у здібностях чоловіків і жінок. Особистісні відмінності чоловіків і жінок. Гендерні особливості поведінки.

Групові психологічні відмінності. Групові відмінності: методологія і методи дослідження. Статеві відмінності: біологічна еволюція і соціальні традиції. Гендерні стереотипи. Критерії відмінностей між соціальними групами. Етнічна самосвідомість й етнічні переваги. Національний характер.

Диференційно-психологічні аспекти характеру. Місце характеру у структурі індивідуальності. Характер та інші властивості індивідуальності. Структура характеру. Зв'язок характеру і темпераменту. Поняття про Я-концепцію. Поняття про самооцінку. Основні структурні компоненти характеру. Типологічна модель Е. Фромма. Типологічна модель Е. Шострома. Типологічна модель К. Леонгарда. Психологічні типологічні моделі.

Особистісні фактори поведінкових відмінностей. Особистість: диференційно-психологічний аспект. Концепція особистісних рис. Теорії особистісних факторів. Ієрархічна організація особистості. Формально динамічна модель особистості. Функціональна особистість. Концепція особистісних рис (Г. Олпорт, Г. Айзенк). Теорії особистісних факторів (Р. Кеттелл, Модель Великої П'ятірки). Формально-динамічна модель особистості. Інтра- та інтеріндивідуальний статус особистості. Проблема слабкості індивідуальних відмінностей.

Диференційно-психологічні аспекти навчальної діяльності. Типологічні особливості і успішність виконання різних розумових дій. Типологічні особливості і навчальна діяльність. Індивідуальні детермінанти процесу навчання і шкільна успішність. Пізнавальні стилі в учбовій діяльності. Індивідуальні детермінанти процесу навчання і шкільної успішності. Основні

навчальні стратегії. Диференційна психологія навчання. Стилi педагогічної діяльності: емоційно-імпрровізаційний; емоційно-методичний; розмірковуюче-імпрровізаційний; розмірковуюче-методичний. Стилi спілкування і керівництва вчителями учнів: авторитарний; демократичний; ліберальний. Психолого-педагогічні особливості опитування учнів вчителями з різними стилями керівництва. Адекватність оцінювання вчителями учнів.

Диференційно-психологічні аспекти професійної діяльності. Диференційно-психофізіологічні аспекти становлення професіонала. Монотонна діяльність і типологічні особливості. Діяльність в екстремальних умовах. Стилi професійної діяльності. Інтелектуальна компетентність в процесі здобуття вищої освіти. Вибір професії і тип особистості. Суб'єктивні установки, продуктивність праці й задоволеність працею. Статеві особливості професійної діяльності. Статеві особливості професійної кар'єри.

Диференційно-психологічні аспекти педагогічної діяльності. Статеві відмінності у навчально-виховній діяльності. Стилi діяльності, що характеризують підготовку вчителя до уроку. Стилi спонукання учнів до навчання. Стилi подачі навчального матеріалу.

8. ПСИХОДІАГНОСТИКА

Становлення психодіагностики як науки. Передісторія психодіагностики. Формування психодіагностики як науки. Психологічне тестування. Дослідження з психофізики. Роботи Ф. Гальтона по вимірюванню індивідуальних відмінностей. Розумові тести Дж. Кеттела. Дослідження інтелекту А. Біне. Розвиток психодіагностики у ХХ столітті. Розвиток психодіагностики з початку ХХ ст. до 1920-х рр. Криза у розвитку психодіагностики. Розвиток психодіагностики у 30-40 рр. Розвиток психодіагностики у 50-60 рр. Розвиток психодіагностики у 70-80 рр. Розвиток психодіагностики у 90-і рр. Розвиток психодіагностики у ХХІ ст.

Психодіагностичний процес: теорія і практика. Поняття психодіагностики. Предмет психодіагностики. Структура психодіагностики. Клінічна, професійна та освітня психодіагностика. Психодіагностичне обстеження. Види психодіагностичних ситуацій. Зв'язок психодіагностики з іншими науками. Психодіагностичний метод. Об'єктивний, суб'єктивний та проєктивний діагностичні підходи. Тест як основний інструмент психодіагностики. Класифікація тестів.

Адаптація зарубіжних тестів. Норми тестові. Область застосування тесту. Психологічний діагноз. Діагностика рис особистості та «виміряна індивідуальність». Основні етапи психодіагностичного процесу. Етап збору даних. Етап переробки та інтерпретації даних. Етап прийняття рішення. Етичні аспекти психодіагностичного дослідження.

Психометричні засоби контролю психодіагностичних методик. Основні етапи конструювання тесту. Специфікація тесту. Розробка завдань та оформлення тесту. Проведення пілотажного дослідження. Індекс складності та індекс ефективності завдань. Надійність психодіагностичних методик.

Коефіцієнт надійності. Методи визначення надійності. Надійність ретестова. Надійність паралельних форм. Надійність частин тесту. Валідність методики. Валідність очевидна. Валідність емпірична. Валідність змістовна. Валідність критеріальна. Критерії валідизації. Валідність поточна та прогностична. Валідність конструктивна. Валідність диференціальна. Валідність інкрементна. Валідність конкурентна. Стандартизація тестів. Процедури нормування та центрування. Оцінки первинні. Оцінки шкальні.

Загальна характеристика тестів інтелекту. Інтелект. Основні підходи до визначення інтелекту. Структура інтелекту. Монофакторні та мультифакторні теорії інтелекту. Загальна характеристика тестів інтелекту. Історія розвитку тестів інтелекту. Тести Ф. Гальтона та Дж. Кеттела. Шкали інтелекту Біне-Сімона та Станфорд-Біне. Культурно-вільні тести інтелекту. Коефіцієнти інтелекту -показник відносний та - показник стандартний.

Конструювання тестів інтелекту. Розробка інструкції для тестів інтелекту. Аналогії. Послідовності. Виключення зайвого. Завдання з кількома варіантами відповіді. Альтернативні завдання. Завдання на встановлення відповідності. Завдання з обмеженням на відповіді та завдання з вільними відповідями. Впорядкування завдань тесту інтелекту.

Тести інтелекту Д. Векслера. Шкали інтелекту Д. Векслера. Шкала інтелекту для дорослих. Шкала інтелекту для дітей. Характеристика субтестів шкали інтелекту для дітей. Вербальний інтелектуальний показник, невербальний інтелектуальний показник, загальний інтелектуальний показник.

Особистісні опитувальники як метод дослідження. Загальна характеристика особистісних опитувальників. Історія розвитку особистісних опитувальників. Класифікація особистісних опитувальників. Проблеми конструювання та використання особистісних опитувальників. Типи завдань особистісних опитувальників. Особистісні опитувальники рис. Особистісні опитувальники Р.Б. Кеттелла. Типологічні особистісні опитувальники. Особистісні опитувальники Г.Ю. Айзенка. Опитувальник Х. Шмішека для діагностики типів акцентуацій характеру та темпераменту.

Загальна характеристика проєктивних методик. Історія проєктивного підходу. Тест вільних асоціацій К.Г. Юнга. Тест чорнильних плям Г. Роршаха. Обґрунтування проєктивного підходу у роботах Л. Френка. Загальна характеристика проєктивних методик. Класифікація проєктивних методик. Переваги та проблеми використання проєктивних методик. Проекція як психологічний феномен. Види проєкції. Класифікація видів проєкції Д. Холмса. Теоретичне обґрунтування проєктивного підходу у зарубіжній та вітчизняній психології.

Тематичний аперцептивний тест. Дитячий аперцептивний тест. Тематичний аперцептивний тест. Характеристика стимульного матеріалу. Діагностичне призначення. Процедура проведення дослідження. Показники аналізу результатів дослідження. Теоретичне підґрунтя тематичного аперцептивного тесту. Дитячий аперцептивний тест. Діагностичне призначення. Процедура проведення дослідження. Показники аналізу та інтерпретації результатів.

Метод «Малюнок сім'ї». Метод «Незакінчені речення». Історія розвитку

методу «Малюнок сім'ї». Діагностичне призначення. Процедура проведення дослідження. Інтерпретація результатів дослідження за Г.Т. Хоментаском. Модифікація Л. Кормана. «Кінетичний малюнок сім'ї» Р. Бернса. Методика закінчення речень. Процедура проведення дослідження та аналізу результатів. Модифікація методики для підлітків та старших школярів.

9. ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ

Загальні засади психології управління. становлення психології управління як галузі психологічного знання. Поняття психології управління. Зв'язок психології управління з іншими науками. Предмет, об'єкт та основні завдання психології управління. Структура, функції та основні категорії психології управління. Методологічні засади психології управління. Методи психології управління. Розвиток психології управління як самостійної науки. Основні школи наукового управління.

Особистість як предмет наукового пізнання психології управління. психологія особистості керівника. Теорії особистості та їх використання в управлінській практиці. Індивідуально- психологічні, психофізіологічні властивості особистості та їх урахування в системі управління.

Історичний розвиток феномену керівника. Керівник як об'єкт психологічного дослідження.

Управлінські ролі керівника. Психологічні особливості стилів керівництва. Психологічні типи керівників.

Психологія групи в системі управління. психологія управління персоналом. Група як соціально-психологічний феномен. Соціально-психологічна організація групи. Стадії розвитку групи та управління груповою динамікою. Група та соціально-психологічні ролі її членів.

Психологічна структура управлінської діяльності. психологічний зміст функцій управління.

Психологічна структура управлінської діяльності. Психологія професіоналізму управлінської діяльності. Класифікація функцій управління. Психологічний зміст функцій управління. Психологічні особливості планування та прийняття управлінських рішень.

Особистість як предмет наукового пізнання психології управління. психологія особистості керівника. Особливості поведінки особистості у групі. Активність особистості як форма вияву її індивідуальності. Психологічні особливості стилів керівництва. Психологічні типи керівників.

Якості та риси керівника.

Психологія групи в системі управління. психологія управління персоналом. Соціально- психологічна характеристика організації. Психологічна характеристика групи як структурного елементу організації. Співвідношення індивідуального та групового в управлінні організаціями.

Психологічні особливості спільної діяльності в організації. Психологія впливу керівника на підлеглих.

Психологічна структура управлінської діяльності. психологічний зміст

функцій управління. Психологічна структура управлінської діяльності. Морально-психологічні засади управлінської діяльності. Соціокультурний та етнопсихологічний контексти управлінської діяльності.

Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання. Сутність та види конфліктів в організації. Основні джерела і причини виникнення конфліктів в управлінні. Поведінка людини у конфліктній ситуації. Принципи та методи подолання конфліктів в управлінні.

10. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ

Психологічне консультування та немедична психотерапія як форми психологічної допомоги. Відмінності між психологічним консультуванням, немедичною та медичною терапією. Цілі та методи психологічного консультування. Принципи організації консультативної взаємодії. Моделі консультативної допомоги. Етапи консультативної взаємодії та їх завдання. Техніки консультування. Характеристика найбільш типових консультативних звернень.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання відповідей здійснюється з дотриманням таких принципів: індивідуальний характер перевірки та оцінювання знань; системність; диференційованість; об'єктивність; умотивованість оцінок; вимогливість та єдність вимог тощо.

Під час оцінювання враховуються такі критерії:

- характеристики відповіді: елементарна, фрагментарна, повна, логічна, доказова, обґрунтована, творча;
- якість знань: правильність, повнота, осмисленість, глибина, системність, узагальненість;
- рівень володіння розумовими операціями: вміння аналізувати, синтезувати, порівнювати, абстрагувати, узагальнювати, робити висновки;
- досвід творчої діяльності: вміння виявляти проблеми, формулювати теорії, розв'язувати проблеми.

Оцінювання проводиться в діапазоні від 100 до 200 балів:

180-200 балів (рівень D) – заслуговує вступник, який дав вичерпні відповіді на всі запропоновані питання, показав систематичні знання з поставлених питань, вміє аналізувати основні сучасні теоретичні та практичні проблеми в межах галузі знань, усвідомлює взаємозв'язок основних понять з профілем спеціальності, володіє відповідною термінологією.

135-179 балів (рівень B, C) – заслуговує вступник, який повністю розкрив запропоновані питання, виявив достатньо повні знання навчально-програмового матеріалу, орієнтується в сучасних теоретичних та практичних проблемах в межах галузі знань, вміє користуватись поняттями, але допускає неprincipові помилки у викладенні матеріалу.

100-134 балів (рівень A) – ставиться вступникові, який виявив знання навчально-програмового матеріалу в обсязі достатньому для подальшого навчання, але допускає суттєві помилки у викладенні матеріалу, не володіє повною мірою понятійним апаратом.

0-99 балів – ставиться вступникові, який не має систематичних знань, викладає матеріал не послідовно, з порушенням логіки, допускає принципові

помилки, що свідчать про обмеженість подальшого засвоєння навчального матеріал.

Когнітивні рівні, необхідні для відповіді на запитання:

Рівень А – знання.

Рівень В – знання, розуміння.

Рівень С – знання, розуміння, застосування.

Рівень D – знання, розуміння, застосування, аналіз/синтез/оцінка

Мінімально допустима кількість балів, яка дозволяє скласти вступний іспит – **100**.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

за напрямками досліджень:

1. Теоретико-методологічні засади дослідження психологічної резильєнтності особистості.
2. Концептуальні підходи до вивчення психологічних ресурсів особистості.
3. Сучасні моделі стресу, копіngu та психологічної адаптації.
4. Теоретичні підходи до дослідження професійної резильєнтності фахівців.
5. Психологічне благополуччя як предмет сучасних психологічних досліджень.
6. Методологічні засади дослідження професійного вигорання.
7. Сучасні напрями психологічної допомоги особистості в умовах війни та кризових ситуацій.
8. Теоретичні підходи до дослідження емоційної регуляції особистості.
9. Психологічні механізми формування професійної компетентності психолога.
10. Сучасні методологічні підходи до дослідження психічного здоров'я та його збереження.
11. Психологічна резильєнтність особистості: сучасні теоретичні підходи, чинники формування та можливості розвитку.
12. Психологічне благополуччя особистості в умовах соціальної невизначеності та воєнного стану: сучасні наукові концепції.
13. Психологічні ресурси особистості як чинник подолання стресу та адаптації до кризових життєвих ситуацій.
14. Емоційна регуляція та копінг-стратегії у професійній діяльності фахівців допомагаючих професій.
15. Професійне вигорання: сучасні психологічні концепції, фактори ризику та напрями профілактики.
16. Особливості психологічного супроводу осіб, які пережили психотравмуючі події: сучасні підходи та методи.
17. Психологічні особливості професійної діяльності медичних працівників в умовах високого емоційного навантаження.
18. Розвиток емоційного інтелекту як чинника професійної успішності та психологічного благополуччя особистості.
19. Арттерапія як сучасний метод психологічної допомоги: теоретичні засади, механізми впливу та сфери застосування.
20. Сучасні напрями розвитку психологічного консультування: теоретичні засади, принципи та ефективність психологічної допомоги.

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ЕКЗАМЕНАЦІЙНИХ ПИТАНЬ

1. Деякі прояви акцентуацій характеру та ефективність професійної діяльності.
2. Гендерні особливості стилів керівництва.
3. Вплив світогляду особистості на розвиток її індивідуальності.
4. Особливості мотивації безробітних до підприємницької діяльності.
5. Соціально-комунікативна активність особистості в контексті суб'єктно-вчинкової парадигми.
6. Особливості професійного самовизначення старшокласників.
7. Стильові особливості саморегуляції особистості.
8. Властивості нервової системи і спрямованість особистості.
9. Особистість в контексті суб'єктно-вчинкової парадигми в психології.
10. Внутрішні детермінанти професійного самовизначення особистості.
11. Духовно-катарсична активність особистості.
12. Психологічні характеристики безробітних на ринку праці.
13. Я-концепція особистості апліканта в ситуації безробіття.
14. Особливості самовизначення безробітних в сфері діяльності та спілкування.
15. Категорія суб'єкта в сучасній психології особистості.
16. Бар'єри життєтворчості та особистісного зростання.
17. Ціннісні орієнтації особистості.
18. Психологія комунікативних і організаторських схильностей особистості.
19. Природа і психологічна суть мотивації поведінки та діяльності людини.
20. Мотивація навчальної діяльності.
21. Мотивація трудової діяльності людини.
22. Самоактуалізація в структурі "Я-концепції" особистості.
23. Формування успішної особистості в процесі професійного навчання.
24. Психологічні особливості ділового спілкування в умовах навчання.
25. Вплив інтро-екстраверсії на самоактуалізацію особистості.
26. Психологічний аспект особистості керівників та ефективність їх діяльності.
27. Самооцінка особистості як фактор формування та розвитку конкурентоспроможності.
28. Психологія професійної переорієнтації людини.
29. Особливості схильності особистості до конфліктної поведінки.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРИ

1. Алгоритми діяльності працівників психологічної служби : Т. 2 / авт. кол. за заг. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної психології, 2016. 382 с.
2. Варій М. Й. Загальна психологія : підручник у 2 т. Львів : Апріорі, 2016. 382 с.
3. Воляннюк Н.Ю. Психологія наукової діяльності: монографія/ Н.Ю.Воляннюк, Г.В. Ложкін, А.Б. Колосов, Б.В. Андрійцев. Київ: КПІ імені Ігоря Сікорського; Центр ДЗК, 2020. 352 с.
4. Галян О. В. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. видання / О. В. Галян. Луцьк: Вежа-Друк, 2021. 26 с.
5. Дзьобань О. П. Методологія, організація та технологія наукових досліджень: навч. посіб. для аспірантів / О. П. Дзьобань; ДНУ «Ін-т інформації, безпеки і права Нац. Академії прав. наук України». Київ; Одеса: Фенікс, 2025. 284 с. ISBN 978-617-8430-43-6.
6. Діти з особливими освітніми потребами у загальноосвітньому просторі: навчально-методичний посібник /авт.: Н. Ярмола, Л. Коваль-Бардаш, . Компанець, Н. Квітка, А. Лапін. Київ: ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2020. 208 с.
7. Дубасенюк О.А., Самойленко О.А. Основи андрагогіки (для фахівців у галузі освіти дорослих): навч.-методичний посібник Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2020. 247 с.
8. Загальна психологія : підручник для студ. ВНЗ / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська [та ін.]. Київ : Каравела, 2019. 464 с.
9. Застосування діагностичних мінімумів в діяльності працівників психологічної служби: практ. посібн. / авт.-упор. : І. І. Ткачук, Н. В. Пророк, Н. В. Лунченко, В. М. Горленко, В. Д. Острова, Н. В. Сосновенко; за заг. ред. В. Г. Панка. 2-ге вид., доповн. і переробл. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 100 с.
10. Ільїна Н. Психологія творчості та обдарованості. Київ : Університетська книга, 2018. 227 с.
11. Кальницька Ю. Історія соціальної психології в Україні: друга половина XIX – початок XX століття : навчальний посібник (хрестоматія); Інститут соціальної та політичної психології НАПН України. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2021. 264 с.
12. Католик Г., Багрій В. Психодіагностика у презентаціях, таблицях, схемах : навчально-методичний посібник. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2021. 301 с.
13. Католик Г., Калька Н. Психологія особистості (в схемах, презентаціях і таблицях): навч. посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2022. 158 с. 2. Максименко С. Д. Загальна психологія. 3-є видання. Київ : Вид-во: ВД «Сварог». 2020. 272 с.
14. Костуба Н. Загальна психологія. Пізнавальні процеси: методичні рекомендації до проведення практичних і лабораторних занять. Луцьк: 2021. 64с.
15. Коць М. О. Вікова психодіагностика та психокорекція: методичні рекомендації до вивчення освітнього компонента. Луцьк : ВНУ імені Лесі

Українки, 2022. 24 с.

16. Курова А. В. Психологія спілкування: навчально-методичний посібник. Одеса : Фенікс, 2020. 79 с.

17. Кушнір Ю. В., Оверчук В.А., Шпортун О.М. Вікова та спеціальна психологія: навчальний посібник. Вінниця: Центр оперативного друку «Документ Принт»., 2020. 384 с.

18. Максименко С., Деркач Л., Кіричевська Е., Касинець М. Психологія когнітивних процесів: науковий посібник / Національна академія педагогічних наук України, Інститут психології імені Г.С. Костюка. Київ: «Видавництво Людмила» 2022. 420 с.

19. Менеджмент соціальних конфліктів: методичні рекомендації / О. В. Івачевська, Н. С. Малєєва, І. В. Петренко, О. Г. Цукур; за наук. ред. І. В. Петренко; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2020. 77 с.

20. Момот О. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. посіб. Полтава: ПП «Астроя», 2023. 99 с.

21. Москалець В. П. Загальна психологія: підручник. Київ: Ліра, 2020. 564 с. Психологія : навчальний посібник / В. М. Лугова, І. В. Литовченко, С. М. Голубєв, Г. В. Білоконенко. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2020. 299 с.

22. Оптимізація групової взаємодії в малих групах: посібник / П. П. Горностай, Л. Г. Чорна, О. Л. Коробанова, О.Т. Плетка, Г. В. Циганенко; за наук. ред. П. П. Горностая; Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2020. 126 с.

23. Основи науково-психологічних досліджень : навч.-метод. посіб. / Авт. : З. М. Адамська, І. П. Андрійчук, О. М. Воронкевич, Г. К. Радчук, С. В. Чопик, М. М. Шпак ; ред. Г. К. Радчук. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. 214 с.

24. Основи психодіагностики : метод. рек. з навч. дисц. / Уклад.: А. Весельська, Г. Кострікіна, Л. Котлова, Г. Хворова. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 31 с.

25. Основи психодіагностики та психокорекції : навчально-методичний посіб. / уклад. Н. В. Гриньова. Умань : 2019. 124 с.

26. Перша психологічна допомога в гострих стресових ситуаціях: навч.-практ. посіб. / [Моргунов О. А., Федоренко О. І., Мілорадова Н. Е. та ін.], за заг.ред. О. А. Моргунова; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків: ХНУВС, 2022. 84 с.

27. Поліщук В. М. Віковий кризовий розвиток людини: від народження до дорослості: навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2020. 459 с.

28. Поліщук С. А. Методичний довідник з психодіагностики : навч.-метод. посіб. (стереотипне видання). Суми : Університетська книга, 2023. 440 с.

29. Проблемна взаємодія в групах: феноменологія, чинники, профілактика: монографія / Л. Г. Чорна, П. П. Горностай, О. В. Яремчук, В. І. Вус, О. Л. Коробанова, О. Т. Плетка; за наук. ред. Л. Г. Чорної. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології, 2021. 125 с.

30. Психічне здоров'я особистості: підручник для вищих навчальних

- закладів / С. Д. Максименко, Я. В. Руденко, А. М. Кушнерьова, В. М. Невмержицький. Київ: «Видавництво Людмила», 2021. 438 с.
31. Психологія особистості: навчальний посібник / укладачі Петухова І. О., Калениченко Р. А., Льовкіна О. Г. та ін.; за заг. ред. Є. М. Суліми. Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2021. 338 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ»; т. URL : https://drive.google.com/file/d/1x_eV_j0-ByTopCnFLCIoOFyT4SzlVUV-/view
32. Самсонов В.В., Сільвестров А.М., Тачиніна О.М. Методологія наукових досліджень та приклади її використання: Навч. посібник. К.:НУХТ, 2022. 385 с.
33. Соціальна психологія : навч. посіб. для здобувачів ступеня бакалавра / Н. Ю. Волянчук, Г. В. Ложкін, О. В. Винославська, І. О. Блохіна, М. О. Кононець, О. В. Сербова, О. Л. Туриніна, О. В. Москаленко, С. О. Хілько, В. О. Чумаков ; КПІ ім. Ігоря Сікорського. 2-ге вид., перероб. і доп. Електронні текстові дані (1 файл: 7,83 Мбайт). Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2024. 595 с. URI <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/66792>
34. Соціальний конфлікт: інноваційні комунікативні технології врегулювання: практичний посібник / Г. М. Бевз, І. В. Петренко, А. І. Гусєв, В. І. Давидов та ін.; за наук.
35. Терапія горя (R. A. Neimeyer, 2015, переклад та адаптація В. Зливков, С. Лукомська, обкладинка Анастасія Гридасова). Київ. 2021. 259 с.
36. Токарева Н. М. Психологія управління освітнім процесом у сучасному суспільстві : підручник. Частина І. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 608 с.
37. Чугунов В. В. Психопатологічна синдромологія: психотерапевтичні підходи : навч. посіб. Львів : Видавець Марченко Т. В., 2020. 360 с.
38. Чумак О. А., Товстуха О. М. Психодіагностика: навчально-методичний посібник для організації навчальної роботи з курсу психодіагностики для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за освітньо-професійною програмою 053 «Психологія»; Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Полтава : Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. 121 с. URL : <https://dspace.luguniv.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/10308/Чумак%20Товстуха%20Психодіагностика.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
39. Шахова О. Г. Соціальна психологія особистості: Навчальний посібник. – Харків: «Контраст», 2019. – 116 с.
40. Штифурак В. С., Шпортун О. М. Феноменологія, практика та корекція психологічного здоров'я особистості: монографія. Вінниця, 2019. 331 с.
41. EMDR. Невідкладна допомога : методичні рекомендації / Царенко Л. Г.; за ред. Н. В. Пророк. Київ : Інститут психології ім. Г. С. Костюка НАПН України, 2023. 109 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/737770/>

Навчально-методичне видання

ПРІБ ГЛІБ АНАТОЛІЙОВИЧ

**Програма вступних іспитів до аспірантури
за спеціальністю С4 Психологія**

Комп'ютерний набір Г.А. Пріб

Академія праці соціальних відносин і туризму (АПСВТ)
03187, 3-А, Кільцева дорога, Київ.
Тел./факс (044) 522-49-40